

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове на доц.д-р Ефрем Ефремов за участие в конкурс за академичната длъжност ПРОФЕСОР по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (спортна журналистика), обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ в ДВ, бр. 22 от 16.03.2021 г.

Конкурсът е обявен на основание чл. 4 и чл. 29а от Закона за развитието на академичния състав в Република България, чл. 60 и сл. от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, чл. 118 ал. (1) и (3) от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ и решение на Факултетния съвет на Факултета по журналистика и масова комуникация, протокол № 09 от 11.03.2021 г. Рецензията се основава на заповед на Ректора на СУ за участие в Научно жури, вписано в Регистъра на СУ за членове на Научни журита под № 21/17.03.2021 г.

Рецензент: проф.дсн Добринка Станчева Пейчева,
Югозападен университет „Неофит Рилски“

Доц. д-р Ефрем Ефремов Карамфилов от Факултет по журналистика и масова комуникация, СУ „Климент Охридски“ е единствен кандидат в конкурса.

1.Обобщени данни за кандидата (научноизследователска, преподавателска и академична дейност)

Единственият кандидат Ефрем Ефремов има научна степен „Доктор“ по научна специалност Журналистика - протокол № 12 от от 20.06.2001 г. от ВАК. Редовен доцент е във Факултета по журналистика и масова комуникация СУ „Св. Климент Охридски“от 2004 г. по научна специалност 05.04.10 Журналистика (теория и практика на редактирането) протокол №2 от 18.02.2004 г. В момента е ръководител на катедра „Пресжурналистика и книгоиздаване“.

Във ФЖМК е земал няколко позиции. Бил е Зам. Декан на Факултета по журналистика и масова комуникация, СУ „Св. Климент Охридски“ от 2011 – 2019 г.; ръководител на катедра „Печат и книгоиздаване“ 2008 – 2010 г. От служебната справка от ФЖМК се констатира, че той има необходимия учебен норматив, чете лекции „Редактиране“, „Спортна журналистика“, „Типология на списанието“ и пр., които кореспондират с темата на конкурса.

Видно от приложената справка, кандидатът отговря и надхвърля наукометричните показатели за заемната длъжност Професор с общо 635 точки.

Доц. Ефрем Ефремов има разностранен научен, научно-приложен и образователен опит.

Бил е 8 години председател на Факултетската комисия по ФНИ, ръководител на програмата „Еразъм“. Два пъти е бил председател на атестационна комисия Бил е ръководител на издателска фирма „Старт 91“ ООД през 1993 – 1997 г. От 2001 – 2005 г. е медиен съветник в кабинета на министъра на правосъдието. Главен редактор е на списание „Спорт плюс“ през периода 1997-2002 г; Кандидатът е бил медиен съветник и в кабината на председателя на ДАМС през 2005 – 2009 г.

В цялостната си научна дейност доц.д-р Ефрем Ефремов има общо 7 научни монографии; 16 научни статии и студии; 1 съставителство на сборник , 1 предговор към книга; 8 участия с доклади на научни конференции, включително и в чужбина. 3 от книгите му са в електронен формат.

Има защитили 1 докторант и 8 отчислени докторанти с право н защита. Бил е ръководител на дипломни работи на над 220 души. Има разработена авторска магистърска програма „Спортна журналистика“, която се ползва с успех. Доц Ефремов е бил академичен наставник на над 100 бакалаври и магистри и в двете фази на Европейската програма „Студентски практики – фаза 1“, Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, приоритетна ос „Образование и учене през целия живот“, финансирана от Европейския социален фонд, и „Студентски практики – фаза 2“, Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд.

В конкурса за професор се предствя с 2 монографични труда и 6 научни статии, една от които на английски език, ивдексирана в Скопус.

2. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

- Оценка на представените трудове на кандидата според количествени и качествени показатели

За оценка приемам представения хабилитационен труд на доц Ефремов – „Правни аспекти на журналистическото редактиране“, 248 страници, издаден през 2019 г., от изд. Фабер, (ISBN 978-619-00-1007-4, COBISS.BG-ID 1292980452) и другата монография – „Спортът в медийния свят“ 200 страници, издадена през 2020 г. от УИ "Св.Климент Охридски", (ISBN 978-954-07-5036-1, COBISS.BG-ID 41574920), както и шесте приложени статии и студии, тъй като са релевантни на тематичния кръг на конкурса за професор.

Кандидатът има общо 20 известни на него цитирания на академичните му трудове. Като цяло кандидатът има достатъчен брой научни публикации за участие в конкурса.

Основни постижения в научната, научно-приложната и преподавателската дейност на кандидата

Хабилитационният труд на доц Ефрем Ефремов от 2019 г. **„Правни аспекти на журналистическото редактиране**, издадена във Велико Търново от издателство „Фабер“, е с тройно значение за успешността на кандидата за конкурса. Тя има сериозни научни приноси, тъй като обвързва качествена журналистика с правни измерения и я поставя в зависимост от правните, етични и саморегулационни социални изисквания. Има научно приложна страна, тъй като се разкрива като ръководство за следване, предоставяйки огромно количество съпоставителни данни и примери от международната и национална практика. Свързана е и с преподавателската дейност на кандидата и на обучението на неговите студенти, доколкото се явява ръководство за успешно обучение и прилагане в журналистическата практика. Представена е в значителен обем от библиографски заглавия - 155 заглавия – 64 от които са научни публикации. Включени са множество правни актове, които обогатяват знанията на студентите и останалите неспециалисти за тяхното значение в практикуването на материята. 25 са от национално и международно естество. Включени са и множество решения на ЕСПЧ, от които обучаващите могат да се обогатят с евентуалните проблеми и трудности, които биха били имали, ако не са релевантни на правните и етични норми.

Самите мои занимания в областта на социалните аспекти на правото на информация и комуникация отпреди 20-тина години се обогатиха с много нови ракурси, особено от гледна точка на правата и отговорностите на редакторите в медиите, осигуряващи макар и като посредници, правото на комуникация на аудиторията. Изключително навременно в съвременната ситуация на злоупотреби от комуникатори, включително и от спортни, звучи концептуализирането на идеята на автора че „професията редактор изисква осъзнатото разбиране, че правото на свобода на словото не е безкрайно, че то е като всички останали

човешки свободи, че границата им е пресечна точка с чуждото пространство на свобода и интереси“. В голяма поредица от представени и анализирани правни документи е акцентрано и върху текстове от Конституцията ни и от решения на Конституционния съд по темата. Всъщност цялата теоретико-аналитична част от хабилитационния труд е съпътствана с аргументи и анализи от конкретни ключови практики на ЕСПЧ. Целта на извършеното, както казва авторът - е очертаване рамката, извън която намесата на медиите в личното пространство на публични личности, политици, магистрати, държавни служители и частни лица е недопустима и може да бъде санкционирана“.

В този контекст са и другите значими достижения на автора, свързани с понятията и стоящите зат тях негативни явления - „обидата“ и „клеветата“. На базата на обстоен анализ и доказателствен материал са предложени няколко решения по граждански дела на български съдилища. Целено е „да могат редакторите/журналистите да познават и добре да осмислят наказателноправните и гражданскоправните разпоредби, имащи отношение към медийното съдържание, за да се въздържат от тяхното нарушаване, скрепено от държавата със санкции, а също така да получат най-обща информация и относно способите за защита при клеветата.“

Оценявам като принос към хабилитационния труд изтъкнатата от автора необходимост от декриминализиране на обидата и клеветата, обоснована на анализ и сравнения с други страни.

На базата на осъществен контент анализ, доц. Ефремов представя анализ на над 250 бр. публикации в 400 бр. печатни медии, извеждайки конкретни типове нарушения на българските етични кодекси от печатните медии. Представяйки правата, задълженията и отговорностите на редакторите/журналистите в медиите в контекста не само на правото на свобода на изразяването, но и на неговите законови ограничения, и обвързването им със съществуващите практики на поднасяне и възприемане на медийни продукти, доц. Ефремов създава една цялостна конструкция на медийното редакторство в медийната комуникационна теория и с това допринася за самото обогатяване на самата тази теория. Формулира нов научен проблем.

Втората представена монография от кандидатата - „Спортът в медийния свят -- редакторски предизвикателства“ без да демонстрира претенции за ново научно поле или нова теория, оценявам като постигнала чрез автора именно това и то в много голяма степен. С релевантната си структурно-тематична позиционираност тя се явява една пространна социология на спорта, в която са поставени както теоретико-методологически измерения на медийно-детерминирания съвременен спорт, така и взаимодействията и

взаимовлиянията му с почти всички важни сфери и явления в обществото и най-вече с комуникациите, без които обществото не може да съществува. Едновременно с това монографията е и сполучлив социологичен анализ и доказване с нови средства на съществени страни на вече съществуващи теории, хипотези и др. свързани с трансформациите на спорта в медийната и комуникационна система у нас и по света. Тя е и едно съсредоточие на факти и интерпретации, потвърждаващи известни вече теории, трактовки и т.н.. Насочеността и към редакторите е насоченост към създателите на спортния продукт в неговата комплексност от редактори, режисьори, играчи, треньори и пр. както и на взаимовръзката и взаимозависимостта на медийния продукт със спортния и медиен екип, с общността от спортисти, треньори, родители, приятели и фенове, както и с аудиторията и нейната типология. Трансформационното развитие на спорта „от съботно-неделен ритуал до медиен спектакъл, с аксиологични измерения, в който обикновено се влагат много средства и се търси разнопосочен ефект, включително и финансов“, както и религиозните, политически пропагандни, полови, стереотипни и пр. измерения е направено с добро познаване на литературните източници, с коректно позоваване и цитиране на работещи по конкретни проблеми автори, както и с приносни концептуализации. Високата ми оценка за монографията е свързана и с това, че тя може да бъде продължавана, без да се налага да се освобождава или да преобразува налични текстове. *Позиционирайки спорта като значимо социално явление и като социално - комуникационен процес, Ефремов заема едно значимо, незаето досега място в структурната матрица на социологията в България.*

Останалите публикации, включени в рамките на конкурса – като продължения на изследванията на автора и допълнителни верификации на проблематиката, популяризират твърденията на автора за спорта в публичното пространство на специализирания научен печат в рамките на ФЖМК и останалите академични издателства. В студията „За декриминализация на „обидата“ и „клеветата“ в медийното съдържание се продължава идеята на автора, че свобода на словото, което също не е безкрайно, може да бъде ограничавано за постигане на определени легитимни цели, сред които посочва защита на репутацията или на правата на другите.... публикуваното медийно съдържание не трябва да накърнява честта, достойнството и доброто име на гражданите, тяхната репутация. Не трябва да се допускат публикации, които биха могли да се квалифицират като обидни или клеветнически. Авторът поставя този тип нучни проблеми и в студията „Съдебната практика на българските съдилища по граждански и наказателни дела за обида и клевета, водени

срещу медиите“, в която също се доразвиват и обогатяват неговите тези от хабилитационния труд „Правни аспекти на журналистическото редактиране“.

Съществуващите нерешени въпроси и затруднения са подобни развития и задълбоченост и в останалите студии и студии на кандидата. Развитие на проблематиката представлява и индексиранията му в Скопус статия **Standarts And Dynamics In Sports Websites Online Editing**, публикувана през 2019 г. в Journal of Applied Sports Sciences.

Медийната конвергенция, според автора, предполага създаването на готови редакторски алгоритми за действие при непрекъснат информационен поток, включително проверка на източниците. В студията е разгледана връзката между професионалната и гражданската журналистика и мястото на редакторите в нея.

Изведени са новите функции и задължения на онлайн редакторите -познаване на интерфейса на сайта, пазене на заглавията и подзаглавията в определени полета, слагане на етикети -тагове, ключови думи добавяне на карета с факти, линкове към текста и пр. Спортната журналистика се определя като една от най-бързо развиващите се, поради което и обучението на студенти по журналистика следва да отговаря на новите условия особено на тези, които насочват към истинските стойности на истинската журналистика.

В научната продукция на доц Ефремов проличават нови значими трактовки. Направени са нови интерпретации и са доказани с нови факти Давам висока оценка на представените научни трудове.

Ефрем Ефремов е разгърнал научната си дейност и чрез участия с доклади в десетки научни конференции в страната и чужбина. Ефрем Ефремов е ръководител и участник и в десетки научно-изследователски проекта в страната и чужбина.

В приложената справка се констатира, че има докторант и е осъществявал множество научни ръководства на дипломанти Има пълна учебна натовареност във ФЖМК и надхвърля изискванията за заеманата длъжност.

Приноси:

В хабилитационния труд на кандидата за първи път е разгледана и получила публичност връзката между редакторството в журналистиката и правните норми. Ценни са теоретични и практически напътствия към редакторите и журналистите при изготвяне и публикуване на медийно съдържание;

Осъществен е сравнителен анализ между правния регламент за обидата и клеветата в България и в някои страни от Западна Европа и са изведени параметри на сходството

пomeжду им. На базата на осъществен сравнителен анализ между правните регламенти за обидата и клеветата в България и в някои страни от Западна Европа е представен авторско виждане към проблемите в наказателноправната уредба на обидата и клеветата по НК на България и отражението им при отразяване на медийно съдържание.

Представени са подробни юридически и журналистически аргументи и препоръки относно застъпваната идея на автора за необходимост от декриминализация на обидата и клеветата.

Изведена е степента на съответствие между етичните стандарти в пресжурналистиката, действащи в България и в другите страни.

Хабилитационният труд е ръководство и наръчник за редактори и журналисти за начина на отразяване на медийно съдържание за недостигане до злоупотреби със свободата на словото. Принос е и адаптирането на основните принципи и похвати на журналистическото редактиране към спецификата на спортната дейност,

Основният принос на втората монография на Ефремов е цялостното описание на фундаменталните процеси на изменение в съвременния елитен спорт, резултиращи от променящата се медийната система, и движени от ценностите на парите и интересите за господство чрез налагане на определени социално-културни матрици на обществен менталитет с глобално измерение.

Разкрито е влиянието на парите, политиката и технологиите за спорта, в който се влага различно смислово естество.

Приемам и приносното значение на раздела за развитие на журналистическото редактиране в онлайн медиите свързано с представянето на различни стереотипи.

Като цяло, трудовете на доц. Ефремов са значим принос за теорията и практиката на журналистиката и теорията на редактирането. В негово лице е постигнат безспорен научен, научно-приложен и образователен ефект. С многоспектните и успешни академични погледи върху спорта, определям Ефрем Ефремов като един от значимите учени в областта на спорта в България.

В годините той е бил носител на голямата награда на БОК проз 2011; председател на Асоциацията на спортните журналисти в България – 2005 – 2015; председател на Балканската асоциация на спортните журналисти 2007 – 2011. Член е на Международната асоциация на спортните журналисти (AIPS) – от 1986 г. до днес.

Бележки и препоръки

Препоръката ми е кандидатът да продължи работата си по избраната от него тематика и да я допълва с публикации за спорта и на автори от България.

Заключение

В заключението на рецензията искам да заявя моята ясна и еднозначна положителна оценка за всичко което е представено като документация за конкурса. Ще гласувам с Да и приканвам другите членове на научното жури да гласуват с Да за присъждането на академична длъжност „Професор“ на доц. Ефрем Ефремов *по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (спортна журналистика)*.

Дата: 26.06. 2021

Рецензент:

Проф. Добринка Пейчева